Dysgu Peirianyddol

Cyflwyniad i algorithmau dysgu peirianyddol yn R a Python

Alun Owen

 ${\bf B.Sc.}$ Traethawd Blwyddyn 3

Yr Ysgol Mathemateg Caerdydd

Diolchadau

Cynnwys

1	Cyf	yflwyniad					
	1.1	Beth yw Dysgu Peirianyddol	4				
		1.1.1 Dysgu dan Oruchwyliaeth	4				
		1.1.2 Dysgu heb Oruchwyliaeth	4				
		1.1.3 Darllen Pellach	4				
	1.2	Pam	4				
		1.2.1 Be sydd yna yn barod?	4				
		1.2.2 Pam Python ag R?	4				
		1.2.3 Pam Cymraeg?					
	1.3	Strwythyr	4				
2	Clv	estrough sympody	t.				
4		styru k-cymedr	E				
	2.1	Cefndir					
	2.2	Sut mae Clystyru K -cymedr yn gweithio?	Ę				
		2.2.1 Y Dull	Ę				
		2.2.2 Darn Mathemategol	7				
		2.2.3 Sut i ddarganfod y k orau?	7				
	2.3	Tiwtorial yn R					
	2.4	Tiwtorial yn python					
9		man	16				

Rhestr Ddarluniau

2.1	Cyn ac ar ôl clystyru k-cymedr	5
2.2	Enghraifft o blot o k yn erbyn y cyfanswm swm o sgwariau $\ \ldots \ \ldots \ \ldots \ \ldots \ \ldots$	8
2.3	Enghraifft o dendogram	8
2.4	Enghraifft o ddata da i cael ei clystyru.	13
2.5	Sut ddylsa eich graff edrych gyda 3 clystwr	14
2.6	Sut ddylsa eich graff edrych gyda 6 clystwr	15

Pennod 1

Cyflwyniad

- 1.1 Beth yw Dysgu Peirianyddol
- 1.1.1 Dysgu dan Oruchwyliaeth
- 1.1.2 Dysgu heb Oruchwyliaeth
- 1.1.3 Darllen Pellach
- 1.2 Pam
- 1.2.1 Be sydd yna yn barod?
- 1.2.2 Pam Python ag R?
- 1.2.3 Pam Cymraeg?
- 1.3 Strwythyr

Pennod 2

Clystyru k-cymedr

2.1 Cefndir

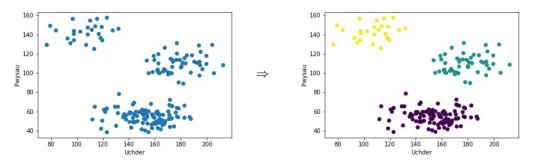
Mae clystyru k-cymedr yn ffordd o ddysgu heb oruchwyliaeth, mae'n cymryd data heb ei labelu ac yn eu sortio i mewn i k wahanol glwstwr yn yr obaith i ddarganfod rhyw strwythur doedden ddim yn gwybod yn gynharach.

I roi enghraifft gwelwch Ddarlun 2.1. Mae'r gwerthoedd ar echelin x yn cynrychioli uchder rhyw berson a'r llall yn cynrychioli pwysau'r person. Fel gwelwn yn y llun ar y chwith gallwn weld tri grŵp naturiol wedi'i ffurfio. Rydym nawr eisiau eu grwpio yn ffurf Fathemategol. Mae clystyru k-cymedr yn medru dosrannu'r tri grŵp fel gwelwn ar ochr dde'r darlun.

2.2 Sut mae Clystyru K-cymedr yn gweithio?

2.2.1 Y Dull

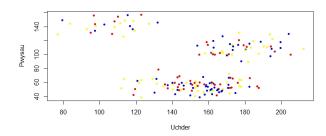
Mae clystyru k-cymedr yn syml, mae ond yn dilyn pedwar cam [1]. I wneud yn siŵr fod yn ei ffurf fwyaf cyntefig, fyddan yn defnyddio mesur pellter Ewclidaidd. Yn ogystal mae rhaid dewis k cyn cychwyn y

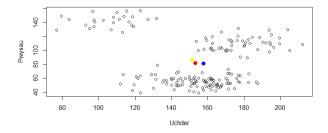
Darlun 2.1: Cyn ac ar ôl clystyru k-cymedr.

proses. Mae'n bosib optimeiddio'r dewis o k, a gwnawn drafod hyn hwyrach ymlaen. Dyma bedwar cam yr algorithm a sut maent yn edrych pan fyddwn ni'n defnyddio'r algorithm ar y data y gwelwn yn 2.1:

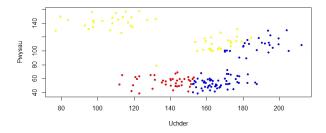
1. Aseinio pob elfen i un o'r k clystyrau ar hap.

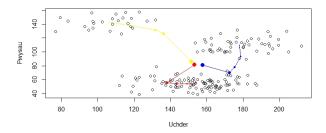
2. Cyfrifo canolbwynt (hynny yw cymedr) pob clwstwr.

3. Ail-aseinio pob elfen unwaith eto i'r clwstwr gyda chymedr agosaf.

4. Ailadrodd camau dau a tri tan fod y canolbwyntiau ddim yn symud rhagor.

2.2.2 Darn Mathemategol

Diffiniwn bob clwstwr rydym yn ceisio darganfod fel C_i lle bydd $i \in \{1, 2, ..., k\}$, mae gennym hefyd n pwyntiau data $x_1, x_2, ..., x_n$. Gadewch i c_i bod yn bwynt sy'n ganolbwynt y clwstwr C_i . Ar gyfer y cam cyntaf angen aseinio pob x_j i ryw glwstwr C_i ar hap. Yna gan ein bod yn datgelu ein bod yn delio gyda phlân Ewclidaidd, mi fyddem yn darganfod cymedr pob clwstwr gan y fformiwla ganlynol:

$$C_i = \frac{1}{|S_i|} \sum_{x_j \in S_i} x_j \tag{2.1}$$

lle diffiniwn S_i fel y set o bwyntiau data sydd wedi'i aseinio i glwstwr C_i .

Nawr mae gan bob clwstwr cymedr newydd, fedrwn aseinio pob pwynt data i'r canolbwynt agosaf. Caiff hyn ei gwneud gan fynd drwy bob pwynt data a chyfrifo'r pellter Ewclidaidd i bob canolbwynt. Yna fydd y pwynt priodol yn cael ei labelu gyda'r clwstwr sydd a'r pellter lleiaf o'i chanolbwynt i'r pwynt data. Hynny yw

$$\arg\min_{c_i} dist(c_i, x_j)^2 \tag{2.2}$$

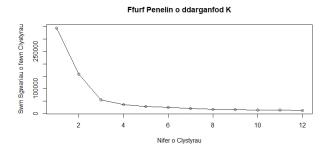
Unwaith mae'r proses wedi'i chychwyn, angen ailadrodd y darn o ddarganfod y creiddiau newydd ac yna ail labelu'r pwyntiau data.

2.2.3 Sut i ddarganfod y k orau?

Mae yna wahanol ffurf i ddarganfod k, edrychwn ar ddau wahanol ffordd o wneud hyn.

Dull Penelin

Mae'r dull penelin yn cymharu'r cyfanswm o swm sgwariau o fewn y clystyrau. Unwaith gennym y cyfanswm o swm sgwariau o fewn clystyrau i bob k rydym eisiau cymharu, fyddem yn creu plot o bob k yn erbyn y cyfanswm o swm sgwariau o fewn y clystyrau ar gyfer y k hynny. Unwaith mae gennym y graff, allwn ei ddadansoddi.

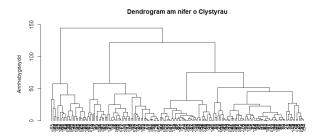

Darlun 2.2: Enghraifft o blot o k yn erbyn y cyfanswm swm o sgwariau

Yn y graff yn Narlun 2.2, gwelwn fod swm sgwariau yn fawr yn cychwyn gyda k=1 sydd yn gwneud synnwyr. O'r pwynt yma wedyn fydd yna newid mawr yn y swm sgwariau. Unwaith mae'r newid mawr hwn yn dod i ben fydd gennym ongl yn cael ei greu lle bydd newid k dim ond yn creu newid bach. Y pwynt yma fydd yr optimwm ar gyfer nifer k o glystyrau. Fel gwelwn yn glir yn ein henghraifft ni, mae'n glir fod K=3 yw dewis orau ar K.

Dendrogram

Mae dendrogram yn ffordd wahanol iawn i canfod y nifer orau k o glystyrau. Mae'n defnyddio darn o glystyru hierarchaidd i greu diagram canghennog. Mae'r echelin llorweddol yn dangos pob gwrthrych yn ein set o ddata. Mae'r echelin fertigol yn dangos mesur o annhebygrwydd. Mae Darlun 2.3 yn dangos dendogram ar gyfer yr un data.

Darlun 2.3: Enghraifft o dendogram

I ddadansoddi'r dendrogram mi fyddwn edrych yn bennaf ar yr echelin fertigol. Edrychwn allan am yr annhebygrwydd fwyaf rhwng cyflwyniad o gangen arall yn y goeden. Welwn ni hyn yn ein henghraifft ni ar ôl i'r drydydd clwstwr cael ei gyflwyno yn dendrogram. Mae hyn yn datganu'r un peth a'r dull penelin.

2.3 Tiwtorial yn R

Mi fyddwn yn edrych ar ddata o uchder a phwysau 175 wahanol berson. Mi allwch chi lawrlwytho y data yma o fan hyn.

Yno fydd angen lawrlwytho a gosod y pecynnau graphics, stats ag datasets ar eich fersiwn chi o RStudio. Ffordd hawdd i wirio hyn fydd i ddefnyddio'r côd canlynol:

```
install.packages("graphics")
install.packages("stats")
install.packages("datasets")
library(graphics)
library(stats)
library(datasets)
```

Mae'r darn gyntaf o'r côd uchod yn gosod/diweddaru'r pecynnau angenrheidiol. Mae'r ail ddarn yn llwytho'r pecynnau i ein fersiwn ni o RStudio.

Nawr mi wnawn lwytho'r data.

heightvsweight <- read.csv("C:/Users/User/Desktop/Dysgu_Peirianyddol/heightvsweight.csv")
View(heightvsweight)

Mae'r string sydd mewnbwn y ffwythiant read.csv yn cyfeirio at y lleoliad ar ein cyfrifiadur lle gallwn ganfod y ffeil csv priodol. Rhaid gwneud yn siŵr eich bod yn defnyddio'r lleoliad cywir i'r lleoliad o'ch ffeil chi. Ar ôl rhedeg y côd ddylai eich data edrych yn debyg i'r canlynol:

-	Uchder [‡]	Pwysau [‡]
1	163.22687	100.09760
2	183.18087	110.18107
3	172.69407	99.79701
4	165.07549	51.66760
5	147.74605	59.79469
6	161.45039	103.04177
7	162.41267	58.50832
8	146.28025	50.36660
9	154.03614	47.93155
10	152 20004	50 70705

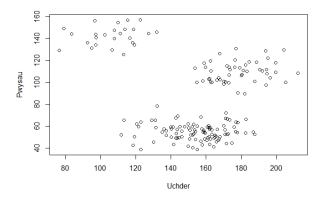
Gan fod y data hefo enwau ar gyfer y colofnau, gallwn atodi'r data i lwybr chwilio R. Bydd hyn yn gadael i ni gyfeirio at enwau colofnau'r data yn ein côd fydd yn gwneud yn lawer mwy symlach i ddeall.

attach(heightvsweight)

I wneud fwy o synnwyr o'r data, mi wnawn blotio'r data.

plot(Uchder, Pwysau, pch = 21)

Sy'n rhoi:

Gwelwn fod yna 3 clwstwr clir.

Rŵan rydym yn gallu tybio fod y data yn gallu cael i rannu i dri chlwstwr gwahanol, mi wnawn ddefnyddio'r algorithm dysgu peirianyddol i'w ddehongli. Rhedwn y canlynol i redeg clystyru k-cymedr yn R. Rydym yn defnyddio'r ymresymiad nstart i ddewis faint o setiau ar hap o greiddiau wnawn gymered.

kcymedr <- kmeans(heightvsweight,3, nstart = 50)</pre>

Allwn nawr adio colofn newydd i'r data sef y clystyrau newydd mae'r algorithm wedi'i darganfod.

heightvsweight\$Clwstwr3 <- kcymedr\$cluster

Gallwn weld y newid hwn gan ddefnyddio'r un côd a ddefnyddion yn gynharach.

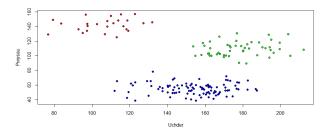
View(heightvsweight)

*	Uchder [‡]	Pwysau [‡]	Clwstwr3
1	163.22687	100.09760	1
2	183.18087	110.18107	1
3	172.69407	99.79701	1
4	165.07549	51.66760	2
5	147.74605	59.79469	2
6	161.45039	103.04177	1
7	162.41267	58.50832	2
8	146.28025	50.36660	2
9	154.03614	47.93155	2
10	152 20004	50 70705	2

Mae'n bosib fydd yr algorithm wedi labeli'r clystyrau gwahanol gyda rhifau gwahanol i'r hyn a welwch fan hyn, ddylai'r clystyrau ei hun fod yn hafal. Mae hyn oherwydd y setiau ar hap cychwynnol mae'r algorithm yn ei gymered i gychwyn.

Rhedwn y côd canlynol liwio'r clystyrau newydd ar graff.

```
plot(Uchder, Pwysau, pch = 21, bg=c("red","green","blue")[unclass(kcymedr$cluster)])
Sy'n rhoi:
```


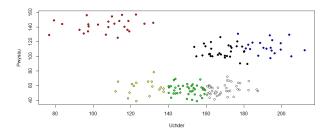
I gymharu, nawr mi nawn rhedeg yr algorithm ar gyfer 6 clwstwr i weld y clystyrau pan fydd k = 6.

```
kcymedr <- kmeans(heightvsweight,6, nstart = 50)
heightvsweight$Clwstwr6 <- kcymedr$cluster
View(heightvsweight)</pre>
```

^	Uchder [‡]	Pwysau [‡]	Clwstwr3 [‡]	Clwstwr6 [‡]
1	163.22687	100.09760	1	1
2	183.18087	110.18107	1	6
3	172.69407	99.79701	1	1
4	165.07549	51.66760	2	4
5	147.74605	59.79469	2	2
6	161.45039	103.04177	1	1
7	162.41267	58.50832	2	4
8	146.28025	50.36660	2	2
9	154.03614	47.93155	2	2
10	152.20904	59.79795	2	2

Gwelwn fod y labeli newydd wedi cael ei ychwanegu i'n tabl. Yna gan blotio graff arall, fedrem weld y 6 clwstwr yn gliriach.

```
plot(Uchder, Pwysau, pch = 21, bg=c("red", "green", "blue", "yellow", "black", "white")[unclass(kcymedr$c
Sy'n rhoi:
```


2.4 Tiwtorial yn python

Yn y tiwtorial hwn mi wnawn edrych ar yr un data a welom yn y tiwtorial diwethaf. I gychwyn bydd rhaid llwytho'r pecynnau pandas, matplotlib.pyplot ag sklearn.cluster drwy redeg y côd canlynol:

```
import pandas as pd
import matplotlib.pyplot as plt
import sklearn.cluster
```

Y rŵan mi wnawn lwytho'r data i mewn i'n gwaith gan redeg y côd:

```
data = pd.read_csv('heightvsweight.csv')
```

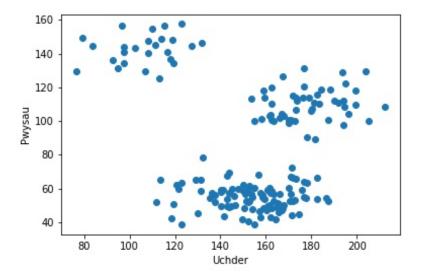
Mae'r string sydd mewnbwn y ffwythiant pd.read_csv yn cyfeirio at y lleoliad ar ein cyfrifiadur lle gallwn ganfod y ffeil csv priodol. Rhaid gwneud yn siŵr eich bod yn defnyddio'r lleoliad cywir i'r lleoliad o'ch ffeil chi. Unwaith fydd wedi cael ei llwytho, allwn ni gweld yn fras y data gennym ni.

data.head()

	Uchder	Pwysau
0	163.226866	100.097603
1	183.180871	110.181072
2	172.694074	99.797013
3	165.075492	51.667604
4	147.746048	59.794691

I weld y data mewn ffordd fwy gweledol, wnawn blotio graff gwasgariad o'r data

```
plt.scatter(data['Uchder'], data['Pwysau']);
plt.xlabel('Uchder')
plt.ylabel('Pwysau')
plt.show()
```


Darlun 2.4: Enghraifft o ddata da i cael ei clystyru.

Fel gwelwn, mae'r data yn edrych fel ei fod mewn tri chlwstwr. Felly wnawn ddefnyddio'r ffurf algorithm dysgu peirianyddol i'w labelu.

```
kmeans = sklearn.cluster.KMeans(n_clusters=3).fit(data)
data['Cluster (k=3)'] = kmeans.predict(data)
```

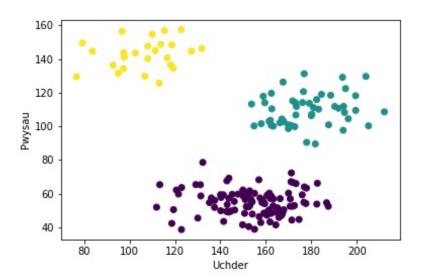
Gallwn weld y newid hwn gan ddefnyddio'r un côd a ddefnyddion yn gynharach.

data.head()

	Uchder	Pwysau	Cluster (k=3)
0	163.226866	100.097603	1
1	183.180871	110.181072	1
2	172.694074	99.797013	1
3	165.075492	51.667604	0
4	147.746048	59.794691	0

Fel y gwelwyd, mae'r data wedi'i rhoi i mewn i dri chlwstwr ac wedi'i labelu gyda rhif y clwstwr. Gan fod pob pwynt yn y data nawr gyda label, allwn ni creu'r plot eto ond gyda bob clwstwr yn lliw gwahanol.

```
plt.scatter(data['Uchder'], data['Pwysau'], c=data['Cluster (k=3)']);
plt.xlabel('Uchder')
plt.ylabel('Pwysau')
plt.show()
Sy'n rhoi:
```


Darlun 2.5: Sut ddylsa eich graff edrych gyda 3 clystwr.

Fel y gwelwn, gweithiodd yr algorithm yn wych. Wnawn nawr trio clystyru k-cymedr gyda k yn hafal i 6.

```
kmeans = sklearn.cluster.KMeans(n_clusters=6).fit(data)
data['Cluster (k=6)'] = kmeans.predict(data)
```

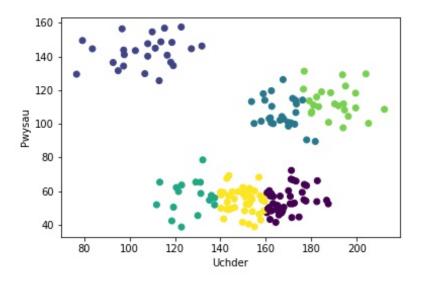
Sy'n rhoi:

data.head()

	Uchder	Pwysau	Cluster (k=3)	Cluster (k=6)
0	163.226866	100.097603	1	4
1	183.180871	110.181072	1	2
2	172.694074	99.797013	1	4
3	165.075492	51.667604	0	0
4	147.746048	59.794691	0	3

Gallwn hefyd gweld canlyniad rhoi'r data i mewn i 6 clwstwr gwahanol:

```
plt.scatter(data['Uchder'], data['Pwysau'], c=data['Cluster (k=6)']);
plt.xlabel('Uchder')
plt.ylabel('Pwysau')
plt.show()
Sy'n rhoi:
```


Darlun 2.6: Sut ddylsa eich graff edrych gyda 6 clystwr.

Dyma sut dylaf eich data edrych fel ar ôl a phrosesu drwy glystyru 6-cymedr.

Pennod 3

Termau

Llyfryddiaeth

[1] David M. J. Tax; Ferdinand van der Heijden; Robert Duin; Dick de Ridder. Classification, parameter estimation and state estimation: An engineering approach using matlab. 2012.